

Avdeling for sykepleie

Program for videreutdanning

Videreutdanningen i intensivsykepleie

Studieplan for videreutdanning i smerte og smertebehandling

15 studiepoeng

Høgskolen i Sør-Trøndelag
Avdeling for sykepleie
Mars 2009

Godkjent avdelingsstyret ASP 2007

Revidert april 2008 og april 2009

Revidert utgave godkjent av dekan mars 2009

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	4
2	Mål for studiet	5
3	Målgruppe og opptakskrav	6
3.1	Målgruppe	6
3.2	Opptakskrav	6
4	Studiekvalitet	7
4.1	Utdanningsplan.....	7
4.2	Evaluering av studiet.....	7
4.3	Internasjonalisering	7
5	Faglig innhold og organisering av studiet	8
5.1	Oversikt over hovedemner, delemner og studiepoengfordeling	8
5.2	Oversikt over faglig innhold i studiet.....	9
5.2.1	Hovedemne 1.....	9
5.2.2	Hovedemne 2 Smertebehandling	9
6	Studieform og læringsaktivitet.....	11
7	Vurderingsordninger	12
7.1	Tilstedeværelse.....	12
7.1.1	Studiedeltakelse i teoristudiet.....	12
7.2	Eksamen	12
7.2.1	Avsluttende 3 dagers gruppeeksamen 15 studiepoeng.....	12
8	Litteratur/kilder	12
9	Kilder.....	12

1 Innledning

Optimal smertebehandling er et viktig satsningsområde innenfor helsetjenesten på ulike nivå (NOU 2-1988). Smerter er et av de symptom som hyppigst fører mennesker i kontakt med helsevesenet. Engasjementet for smertebehandling har vært lenge hos pasienter med akutt smerte og kreft smerter og nå har også de nasjonale helsemyndighetene prioritert kroniske smertepasienter. Oppdragsdokumentene fra Helse- og omsorgsdepartementet til de regionale helseforetakene for 2007 stiller krav om at tilbudet til pasienter med kroniske smerter skal styrkes i samhandling med primærhelsetjenesten.

Utdanningsprogrammet for grunn- og videreutdanninger for sykepleiere tar opp tema omkring smerte og smertebehandling, men ikke i det omfang som trengs for å ivareta kompleksiteten en ofte står ovenfor i møte med smertepasienter. Tilbud om kompetanseheving innen smertebehandling er derfor nødvendig.

Studiet tilvarer 15 studiepoeng. Studiet er samlingsbasert med samlinger av ca 3 dagers varighet. Det gjennomføres på deltid over 1 semester.

2 Mål for studiet

Studiets hovedmål er å utdanne sykepleiere som ut fra en kreativ, kritisk og analytisk tenkemåte får grunnleggende kunnskaper om mennesker med ulike former for smerter samt rammebetingelser for optimal smertebehandling.

Etter endt utdanning skal studenten:

- Ha en forståelse av hvordan fysiske, psykiske, sosiale og åndelige aspekter av smerteopplevelsen gjensidig påvirker hverandre.
- Ha kunnskap om en helhetlig tilnærming til smerteopplevelsen.
- Ha kunnskap om ulike typer smerter, behandlingsprinsipper og metoder.
- Ut fra sin profesjonsbakgrunn systematisk kartlegge, observere, behandle, evaluere og dokumentere pasientens smerter.
- Forstå og beskrive hvordan ulike faktorer som stress, angst, bekymring og tretthet kan påvirke smerteopplevelsen.
- Ha kunnskap om farmakologisk behandling, beskrive, forklare effekt og bivirkning av ulike typer analgetika.
- Ha kunnskaper om å utøve ikke-medikamentell smertebehandling som avslapping, avledning, hudstimulering, samtale og informasjon/undervisning.
- Kunne lage en plan og gjennomføre rehabilitering av mennesker med smerter i samarbeid med øvrige fagpersoner.
- Reflektere kritisk i valgsituasjoner og handle etisk, faglig og juridisk forsvarlig.
- Anvende relevante kunnskaper i møte med mennesker fra andre kulturer.

3 Målgruppe og opptakskrav

3.1 Målgruppe

Målgruppen er sykepleiere som under studietiden bringer med seg erfaringer fra praksis som skal danne grunnlag for refleksjon og faglige diskusjoner under samlingene.

3.2 Opptakskrav

Offentlig godkjent sykepleier med minimum ett års praksis.

4 Studiekvalitet

4.1 Utdanningsplan

Ved starten av studiet gjøres det avtale mellom HiST og studenten om en personlig utdanningsplan for å sikre gjensidig og forpliktende samarbeid. Utdanningsplanen inneholder institusjonens ansvar og forpliktelser overfor studenter, og studentens ansvar og forpliktelser overfor institusjonen og medstudenter.

4.2 Evaluering av studiet

Evaluering av studiet er et viktig bidrag for å sikre studiekvalitet og utvikling av studiet. Studentene vil bli bedt om å gi en evaluering av studiet.

4.3 Internasjonalisering

Høgskolen i Sør- Trøndelag har samarbeidsavtaler om studentutveksling innen Norden, Europa, USA og Australia. Dette er foreløpig ikke tilbud for videreutdanning i smerte og smertebehandling.

Både engelsk og norsk litteratur vil bli benyttet underveis i studiet.

5 Faglig innhold og organisering av studiet

Studiet består av i alt 15 studiepoeng og er organisert med samlinger kombinert med nettstøttet undervisning og veiledning. Det er lagt opp til at studentene skal arbeide sammen i grupper via det internettbaserte læringssystemet It's learning mellom samlingene.

Det gis mulighet for en fleksibel gjennomføring.

5.1 Oversikt over hovedemner, delemner og studiepoengfordeling

Hovedemner	Delemner	Studiepoengsum
Hovedemne 1		7
Grunnleggende teori / Smertevurdering / Kommunikasjon og etikk	Biopsykososial forståelse av smerte Smertefysiologi Ulike typer smerte/symptombilde Kommunikasjon og smerte Etiske aspekter	
Kvalitetssikring av behandling og pleie til pasienter med smerter	Organisering og forvaltning av helsetjenesten til pasienter med smerter Tverrfaglig samarbeid, oppfølging og kontinuitet i smertebehandlingstilbudet	
Hovedemne 2		8
Smertebehandling	Medikamentell behandling Ikke medikamentell behandling Smertebehandling til ulike pasientgrupper Sykepleieres ansvar i smertebehandlingen	
Totalt		15

5.2 Oversikt over faglig innhold i studiet

5.2.1 Hovedemne 1

Grunnleggende teori

- Biopsykososial forståelse av smerte
- Smertefysiologi
- Ulike typer smerte/symptombilde

Smertevurdering

- Diagnostikk og analyse
- Smertevurderingsverktøy
- Kartlegging, registrering, observasjon og evaluering
- Diagnostiske og differensialdiagnostiske metoder ved spesielle smertetilstander, diagnostiske blokader, manuell undersøkelse og palpasjonsteknikk

Kommunikasjon og etikk

- Mellommenneskelige aspekter ved smerte
- Relasjon pasient – pårørende – helsepersonell
- Pårørende som ressurs i smertebehandlingen
- Selvhjelpsgrupper
- Etiske aspekter i smertebehandlingen

Kvalitetssikring av behandling og pleie til pasienter med smerter

- Organisering av helsetjenesten til pasienter med smerter
- Tverrfaglig samarbeid, oppfølging og kontinuitet i smertebehandlingstilbudet
 - Innad i det enkelte forvaltningsnivå
 - Mellom ulike forvaltningsnivå

5.2.2 Hovedemne 2 Smertebehandling

Medikamentell behandling

- Ulike medikamenter brukt i smertebehandlingen – virkningsmekanismer
- Behandlingsprinsipper
- Ulike administrasjonsformer: Peroral behandling
 - Subcutan behandling
 - Intravenøs behandling
 - Epidural/spinal behandling
- Blokader brukt diagnostisk og til behandling
- Ulike medikamenters virkning på hverandre
- Forebygge og behandle andre plagsomme symptomer som følge av sykdom eller medikamentell behandling (obstipasjon, munntørrehet, kvalme)
- Observasjon av virkning/bivirkning av ulike medikamenter
- Ulike profesjoners rolle og ansvar

Ikke-medikamentell behandling

- Hudstimulering
 - Massasje
 - Varme/Kulde
 - Vibrasjon
 - Transcutan elektrisk nerverestimulering
 - Akupressur
 - Akupunktur
- Avledning
- Avspenning
- Visualisering
- Manuell terapi
- Mekanisk terapi
- Psykomotorisk fysioterapi
- Kognitiv terapi
- Strålebehandling som smertelindring til kreftpasienter

Smertebehandling til ulike pasientgrupper

- Smerter hos barn og unge
- Smerter hos eldre
- Smerter hos pasienter med kognitiv svikt
- Smerter ved psykisk sykdom
- Fremmedkulturelle pasienter med smerter
- Smertebehandling til rusmisbrukere

Sykepleieres ansvar i smertebehandlingen

- o anamnese/kartlegging,
- o analyse
- o behandling og dokumentasjon av ulike smertetilstander sett ut fra et helhetlig behandlings-, pleie og omsorgsperspektiv

6 Studieform og læringsaktivitet

Studiet planlegges som et deltidsstudium over 1 semester og har et omfang på 15 studiepoeng. Gjennomføringen vil baseres på samlinger. Studiet er organisert som en kombinasjon av forelesninger, gruppearbeid, drøftninger, rollespill, lærerstyrt og selvstyrt gruppearbeid og selvstudier. Nettbasert veiledning vil også være aktuelt, og det forutsettes at studentene har tilgang til PC og internett.

En del av studiet skjer i form av selvstudier der studentene arbeider i grupper med oppgaver mellom samlingene. Studiet vil inneholde forelesninger, gruppearbeid, øvelser og framlegg. Kombinasjonen av disse arbeidsformene skal både ivareta behovet for innføring i nye emneområder og knytte teorien til den praktiske virkeligheten i fagfeltet. Nettbasert veiledning knyttet til ulike veiledningstemaer og oppgaver er også aktuelt.

Studiet skal motivere og legge til rette for en læringsprosess der voksenpedagogiske prinsipper legges til grunn. Dette innebærer at studenten, med utgangspunkt i tidligere erfaringer, tar ansvar for egen læring innenfor de rammer og retningslinjer som studieplanen gir.

Voksenpedagogiske prinsipper vektlegger motivasjon, egenaktivitet, lærevilje og selvstendighet. Dette innebærer f. eks. at studenten aktivt søker de læresituasjoner som gir mulighet for læring av faglig kunnskap, arbeider for å øke sin selvstendighet og gjør aktivt bruk av tilegnede kunnskaper, ferdigheter og holdninger i utøvelse av faget. Videre at studenten lærer å kjenne sine egne styrker og begrensninger, samt finner nye veier til faglig og personlig vekst og utvikling.

Høgskolen skal:

- Legge til rette for at studentene kan tilegne seg kunnskaper, ferdigheter og utvikle holdninger som sikrer en handlingskompetanse i samsvar med pasientenes/klientenes/brukernes og samfunnets krav til helsepersonell
- Stimulere studentene til ansvarsfull og reflektert yrkesutøvelse.
- Legge til rette for at studentene kan ta ansvar for egen læring.
- Fremme studentenes evne til samarbeid med andre yrkesgrupper.

7 Vurderingsordninger

Vurderingsordningene er utarbeidet for å gi student og høgskole fortløpende informasjon om studentens faglige og personlige utvikling, studieforløp og –framgang, samt utdanningens kvalitet. Hensikten med vurderingsordningene er å sikre pasienter, pårørende og offentlighet at studenten har tilegnet seg de kunnskaper og ferdigheter som studieplanen forutsetter.

Vurderingsordningene er utarbeidet med utgangspunkt i

- Gjeldende Lov om universiteter og høyskoler
- Gjeldende Forskrift om eksamen ved Høgskolen i Sør-Trøndelag

7.1 Tilstedeværelse

Det vises til Reglement og utfyllende bestemmelser for studiene ved Avdeling for sykepleie. Det kreves 80 % tilstedeværelse på obligatorisk undervisning.

7.1.1 Studiedeltakelse i teoristudiet

All timeplanfestet aktivitet er obligatorisk

7.2 Eksamen

I følge Forskrift om eksamen ved Høgskolen i Sør-Trøndelag kan eksamen være: ”alle typer prøver og arbeider som gir grunnlag for fastsettelse av selvstendig karakter for et emne. En eksamen kan omfatte flere deksamener og i så fall skal fastlegging av samlet karakter (vekting) fremgå av emnebeskrivelsen. Eksamen kan være individuell eller i fastlagte grupper og kan forgå i anvist lokale, normalt med tilsyn, eller som hjemmeksamen”.

Ved eksamen benyttes bokstavkarakterer fra A til F, der A er beste og E dårligste ståkarakter, mens F gis ved ikke bestått. Vurderingene kan også graderes med karakterene Bestått og Ikke bestått (jf eksamensforskriften § 10).

Studiet har følgende eksamen:

7.2.1 Avsluttende 3 dagers gruppeeksamen

15 studiepoeng

Forutsetninger for å framstille seg til eksamen:

Krav til studiedeltakelse er oppfylt og obligatoriske arbeidskrav er innlevert og godkjent

Innhold: Kunnskap fra hovedemne 1 og 2

Tidspunkt: Ved avslutning av studiet

Vurderingsuttrykk: Bokstavkarakter

Forutsetninger for å framstille seg til eksamen: Krav til studiedeltakelse er oppfylt.

8 Litteratur/kilder

Litteratur/kilder tilsvare totalt ca. 1000 sider. Litteratur er spesifisert i vedlegg.

9 Kilder

Revidert Lov om universiteter og høyskoler av 12. mai 1995 fastsatt 1. april 2005.

Forskrift om studier og eksamen ved Høgskolen i Sør-Trøndelag, fastsatt av høyskolestyret 19. juni 2008.